

Mgr. Josef Obšíváč

IM Richard Biolek

Poziční oběť

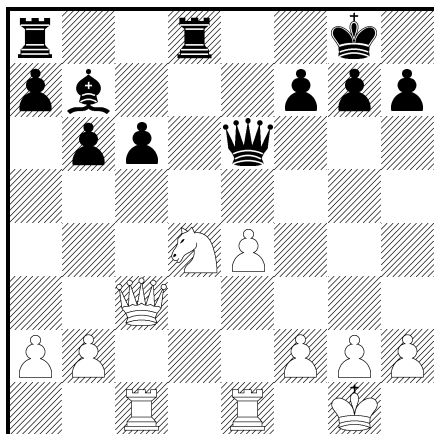
Poziční oběť materiálu je taková oběť, po níž obětující strana nezíská vynuceně materiál ani nedá mat, ale získá poziční výhody — např. oslabí postavení soupeřova krále nebo otevře dráhy k němu, zkáží soupeřovu pěšcovou strukturu apod. Takřka vždy se oběti aktivizují figury strany, která obětovala, a naopak do ofsajdu se dostávají figury soupeře, takže nerozhoďuje materiál, který je na šachovnici, nýbrž materiál, který se účastní boje.

Pozičně obětovat lze v zahájení, střední hře i v koncovce, rovněž velice časté jsou poziční oběti v obraně (za zastavení soupeřovy iniciativy). Naše stať je určena především pro vyspělou mládež (od 1.VT) a měla by sloužit jako *seznamění* s poziční obětí, ani zdaleka nevyčerpává dané téma.

I. Oběť pěšce

Instruktivním příkladem poziční oběti je partie:

MARSHALL – CAPABLANCA
New York 1918

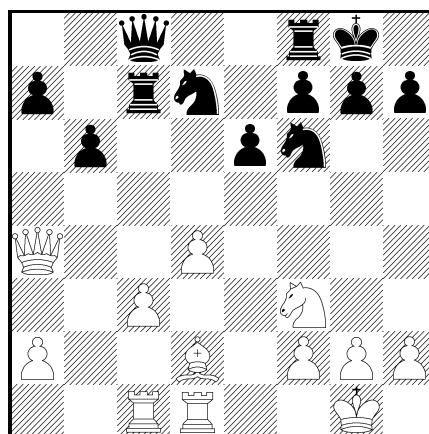
ČNT

18. ... ♖e5! 19. ♜xc6 ♜xc3 20. ♜xc3 ♜d2 21. ♜b1? (Pasivita se v koncovkách nevyplácí — lepší bylo 21. ♜e7 s dalším ♜c7.) 21. ... ♜e8 22. e5 g5! 23. h4 gxh4 24. ♜e1? (Nutné bylo 24. f4.) 24. ... ♜e6 25. ♜ec1 ♜g7 (Připravuje ♜g6.) 26. b4 b5 27. a3 ♜g6 28. ♜f1 ♜a2! (Po 10 tazích se situace úplně obrátila! Figury černého stojí velice aktivně a bílý nemá prakticky co hrát.)

29. ♜g1 h3 30. g3 a6! 31. e6 ♜xe6 32. g4 (Nešlo 32. ♜d8 pro 32. ...h2!) 32. ... ♜h6 33. f3 (33. g5 nešlo opět pro 33...h2 34. ♜h1 ♜c6! 35. ♜c6 ♜f2 s výhrou černého.) 33. ... ♜d6! 34. ♜e7 ♜dd2 35. ♜f5+ ♜f6 36. ♜h4 ♜g5 37. ♜f5 ♜g2+ 38. ♜f1 h2 39. f4+ ♜xf4 . 0 : 1

Podobné jsou i další příklady:

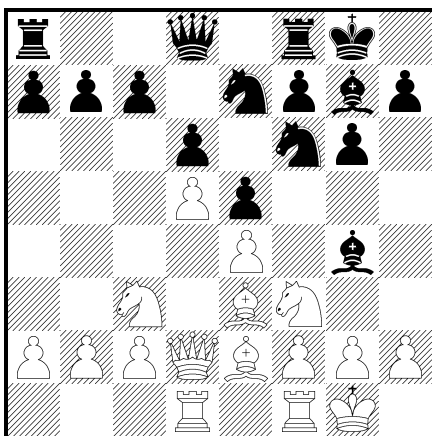
TAJMANOV – KARPOV
Moskva 1973

ČNT

Dostane-li se bílý k c4, bude stát dobře. Černý obětuje pěšce, aby zablokoval bílé centrální pěšce a aktivizoval své těžké figury. 17. ... ♜c4! 18. ♜xa7 ♜c6 19. ♜a3 ♜c8 20. h3 h6 21. ♜b1 ♜a4 22. ♜b3 ♜d5 23. ♜dc1 ♜c4 24. ♜b2 f6!± (Podle pravidla neusilovat co nejdříve o materiální rovnováhu. Po 24. ...♜c3 by měl černý v koncovce jen minimální výhodu.) 25. ♜e1 ♜f7 26. ♜d1 ♜f8 27. ♜b3 ♜g6 28. ♜b1 ♜a8 29. ♜e4 ♜ca4 30. ♜b2 ♜f8 31. ♜d3 ♜c4 32. ♜e1 ♜a3±. Černý uplatnil svou převahu k výhře.

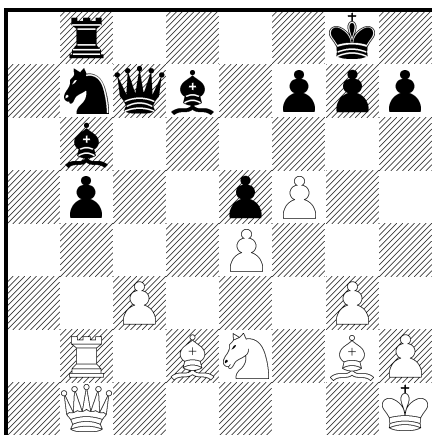
KARPOV – AZMAJPARAŠVILI
Moskva 1983

ČNT

10. ... b5!? (Oběť pěšce za oslabení postavení bílého krále a znehodnocení pěšcové struktury bílého po 11. g5 gxf3 12. gxf3 h5 s dalším f5. Oběť se velmi osvědčila zejména po psychologické stránce — Karpov, který nemá rád nejasné pozice ji nepřijal, pak však hrál pod svou úroveň, a tak se zrodilo senzační vítězství černého). 11. a3 a5 12. b4 axb4 13. axb4 xa3! 14. g5 xc3 15. xf6! (Slabší bylo 15. c3 e4 16. e3 g5 17. g5 d7 s postupem pěsců “e” a “f”.) 15. ... xf3 16. xf3 a3 17. xg7 xg7 18. a1 a8 19. xa3 xa3 20. e2? (Nutné bylo 20. c3.) 20. ... b2+ s výhodou černého, který po dalších chybách tehdejšího mistra světa zvítězil.

BIOLEK – BOLOGAN
Ostrava 1993

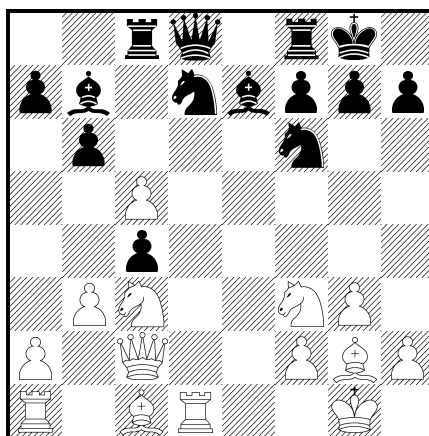

BNT

Bílý byl strategicky přehrán a až se černý jezdec usadí na c4 bude po partii. Proto následuje:

31. c4!? (Oběť pěšce za aktivizaci a za zhoršení postavení černých figur. Navíc černý se blíží do časovky (7 minut na 10 tahů), která rozhodne.) 31. ... xc4 32. c3 d6?! (Lepší bylo 32. ... c5!) 33. d5 d4? 34. c2 a4 35. b4 c4? 36. a2 b2 37. xa4 bxa4 38. a2 a3 39. xc4 d4 40. xa3 . 1 : 0

ŠTEJN – TAL
Leningrad 1971

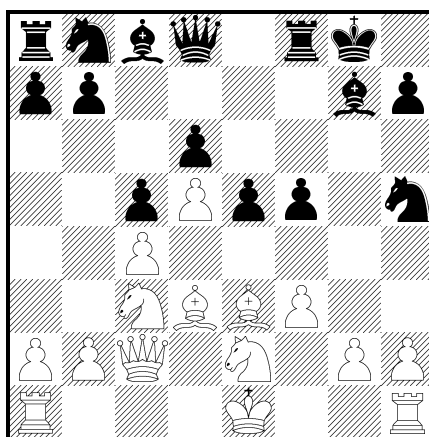

BNT

14. b4! Vytváří si postouplého pěšce na b-sloupci a znehodnocuje soupeři pěšcovou strukturu. 14. ... bxc5 15. b5 b6 16. f4 fd8 17. a4 a5? (Lepší bylo 17...a5 s nejasnou hrou.) 18. d2! xg2 19. xc4 b4 20. a2!+- (Po 20. ... e4 21. b4 c2 22. c2 má bílý rozhodující poziční převahu.)

Velmi častá je poziční oběť v královské indické obraně.

KOTOV – GLIGORIČ
Curych 1953

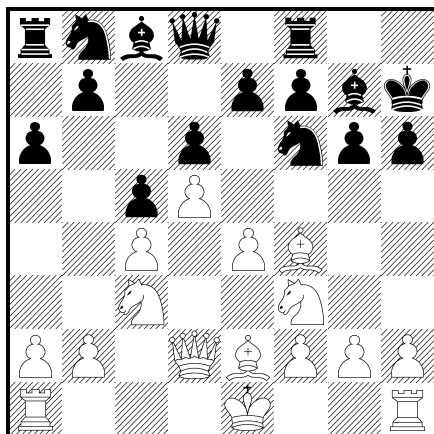

ČNT

11. ... e4! (Obětí pěšce aktivizuje černý své figury (černopolný střelec!) a získá blokadové pole e5.) 12. fxe4 f4 13. ♖f2 ♘d7 (Směřuje na e5.) 14. ♘g1 ♗g5 15. ♕f1 ♘e5 16. ♘f3 ♗e7 17. ♘xe5 ♗xe5 18. 0-0-0 ♘f6 19. h3 ♕d7 (Šlo také 19...a6 s dalším b5 a obětí pěšce za otevření sloupců proti bílému králi.) 20. ♕d3 a6 21. ♘b1! (Chce převést jezdce na lepší pozici.) 21. ... f3!! (Oběť pěšce za rozšíření blokády.) 22. gxf3 ♘h5 23. ♘d2 ♘f4 24. ♕f1 b5 25. h4 ♖h8 26. ♖g1 ♕f6 27. ♘b3 ♖ab8?! (Ztráta tempa, lepší bylo 27. ...b4 a postup a-pěšce.) 28. ♕e1 b4 29. ♖b1 ♖a8 30. ♕g3 ♖g8 31. ♗h2 ♖xg3 32. ♖xg3 ♘e2 33. ♗xe2 ♗xg3 34. ♘c1 a5 35. ♘d3 ♕d4 36. h5 ♗h4 37. ♕g2 ♖g8 38. ♖h1 ♗g3 39. ♕f1 a4 40. ♖c2 a3 41. b3 .1/2 : 1/2

Po celou partii měl černý iniciativu, bílý se však výborně bránil a svou polovinu bodu nakonec uhájil.

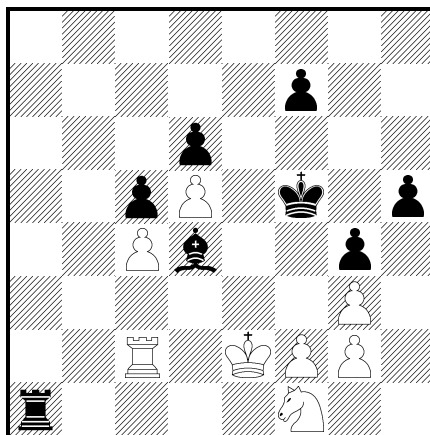
UHLMANN – GELLER
Pallma de Mallorca 1970

ČNT

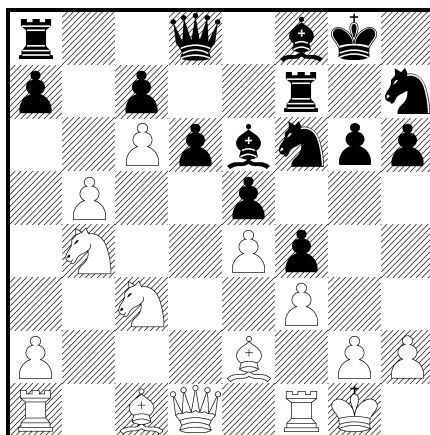
10. ... b5!? (Za pěšce bude mít černý tlak na dámském křídle po sloupcích a,b.) 11. cxb5 axb5 12. ♕xb5 ♗b6! 13. ♕e2 (Není dobré 13. a4 ♘e4! 14. ♘e4 ♗b5 15. axb5 ♖a1 16. ♖e2 ♖h1 s výhodou černého.) 13. ... ♗b4! 14. e5 ♘h5 15. ♕g3 ♕a6 16. ♕xa6 ♖xa6 17. exd6 exd6 18. 0-0 ♘d7 19. ♖ae1 ♘xg3 20. hxg3 ♘b6 (Tlak černého narůstá.) 21. ♖e2 ♘c4 22. ♗d3 ♖fa8 23. b3 ♗xc3 24. ♗xc3 ♕xc3 25. bxc4 ♖xa2 26. ♖xa2 ♖xa2 (Materiál se vyrovnal, černý má však aktivnější figury.) 27. ♖c1 ♕f6 28. ♖f1 h5 29. ♘e1 g5 30. ♖c2 ♖a1 31. ♖e2 ♘g6 32. ♘f3 ♖f5 33. ♘d2 g4 34. ♘f1

♕d4

35. ♘d2 (Nepomohlo ani 35. ♘e3 ♕e3 36. ♖e3 ♖e1! 37. ♘d3 ♖g1 se získáním materiálu.) 35. ... ♖g1 36. ♘b3 ♕e5 37. ♘d2 ♖xg2 38. ♖f1 ♖h2 39. ♖g1 ♖h3 40. ♘f1 h4 41. ♖g2 hxg3 42. fxg3 ♖e4 43. ♖f2 f6 44. ♖a2 ♖h8 . 1 : 0

KROGIUS – ŠTEJN
Kyjev 1960

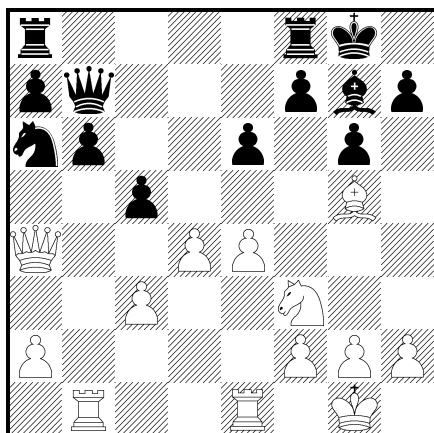

ČNT

17. ... d5! (Osvobozující oběť pěšce - aktivizace černopolného střelce.) 18. ♘bxd5 ♕c5+ 19. ♖h1 ♘h5 20. ♗e1 ♘g3+! (Druhá poziční oběť - za odkrytí bílého krále.) 21. hxg3 ♗g5 22. g4 h5 23. g3 hxg4 24. ♘g2 ♖af8 25. ♕d2? (Lépe 25. ♖h1.) 25. ... ♗h6 26. ♖h1 ♗g7 27. gxf4 exf4 28. ♖d1 g5! 29. e5 ♗xe5 30. fxg4 ♗xe2+! 0 : 1

Třetí oběť dává černému rozhodující výhodu. Poziční oběť může být také začátkem útoku na krále.

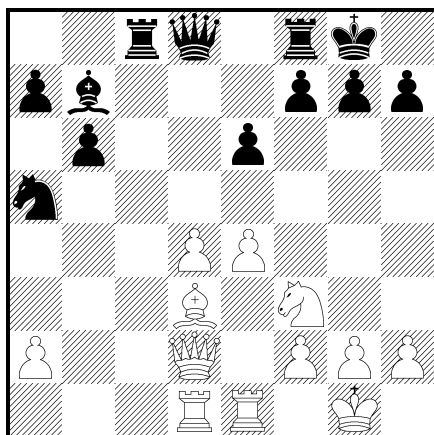
KASPAROV – PŘIBYL
Skara 1970

BNT

16. d5! (Oběť pěšce za iniciativu, o kterou by bílý přišel po 16. ... e5 f5!) 16. ... e5xc3 17. ... ed1 exd5 18. exd5 (Silný volný pěšec a špatně postavený a6 více než kompenzují pěšce.) 18. ... g7 19. d6 f6 20. d7! f6g5 21. ... c4+ h8 22. ... xg5 f6 23. ... e6 c7 24. ... xf8 xf8 25. ... d6 e7?! (I po jiných tazích by stál bílý jasně lépe.) 26. d8!+- a bílý vyhrál. Jak? Zkuste vyřešit sami!

POLUGAJEVSKIJ – TAL
Moskva 1969

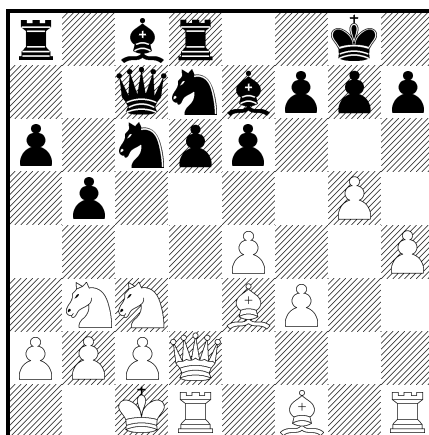

BNT

Nabízející se 16.e5 dává černému pole d5 a umožňuje f3. Bílý proto nejdříve obětuje pěšce. 16. d5! exd5 17. e5 c4 18. ... f4 b2 (Chce vyměnit nebezpečného střelce, po 18. ... h6 19. ... f5 má bílý také silný útok.) 19. ... xh7+! xh7 20. ... g5+ g6 21. h4! c4 (Po 21...f5 by přišlo 22. ... d4 s hrozbou 23.h5 nebo ... g3.) 22. h5+ h6 23. ... xf7+

h7 24. ... f5+ g8 25. e6! (Celou tuto variantu si bílý připravil již doma!) 25. ... f6 (Nepomáhá ani 25. ... xe7 pro 26.h6! Po tahu v partii je samozřejmě koncovka pro bílého vyhraná.) 26. ... xf6 gxf6 27. ... d2 c6 28. ... xb2 e8 29. ... h6+ h7 30. ... f5 cxe6 31. ... xe6 xe6 32. ... c2 c6 33. ... e2! c8 34. ... e7+ h8 35. ... h4! f5 36. ... g6+ g8 37. ... xa7 . 1 : 0

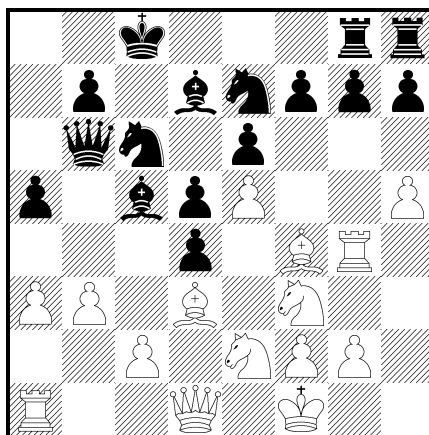
TAL – MOHRLOCK
Zlaté Písky 1962

BNT

15. g6! (Neztrácí čas přípravou, ale obětuje pěšce za otevření sloupců proti černému králi.) 15. ... f6g6 16. h5 gxh5 17. ... xh5 f6 18. ... g5 e5 19. ... g2 f8 20. ... e2 c4 21. ... xc4 bxc4 22. ... d4 b8 23. ... h1 b7 24. ... h6+- a útok bílého je rychlejší.

BIOLEK – VÁVRA
Praha 1992

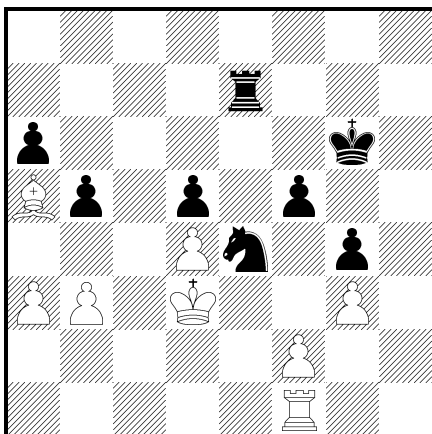
BNT

Bílý už v zahájení obětoval pěšce za stísnění soupeře a za tlak na královském křídle, černý

proto schoval krále na křídle opačném, čeká ho však překvapení. **16. b4!** (Oběť pěšce za otevření cesty k soupeřovu králi, která rychle rozhoduje.) **16. ... axb4 17. axb4 ♖xb4 18. ♗exd4! ♗xd3 19. cxd3 ♕xd4 20. ♗xd4 ♔xd4 21. ♕g5 ♔b6 22. ♕xe7 ♕c6 23. ♔b4! 1 : 0**

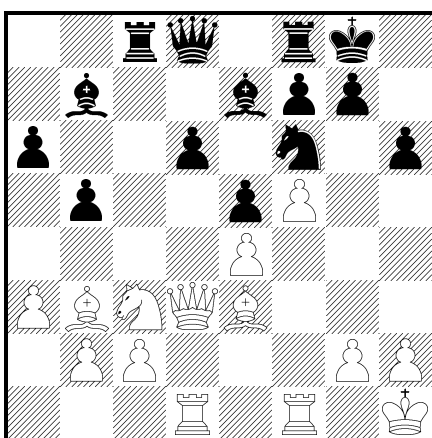
V koncovce můžeme pomocí poziční oběti realizovat převahu.

ROSSELI – RUBINSTEIN
Baden - Baden 1921

bxc3? (Lépe 14. gxf6 ♖xe3 15. ♜xe3 ♙xf6 jen s mírnou převahou černého.) 14. ... ♘xe4 15. ♜g4 ♜c8 16. ♜f3 ♘xb3 17. axb3 f5! 18. ♜h4 (18.gxf6 ♜xf6 19. f5 exf5 20. ♘f5 ♙f8 21. ♘xh6 ♜xh6 22. ♜c8 ♜g6 23. ♙f1 ♙c8 24. ♜a7 ♙g4 25. ♜ff7 ♙h3 26. ♙e1 ♜e6 také stojí černý na výhru.) 18. ... e5 19. ♜h3 h6 20. ♜h5 ♜xc3 21. ♜d1 exd4 22. ♙d2 ♜c6 23. gxf6 ♘g5 24. ♜g3 ♜h1+ 25. ♙f2 ♘e4+ . Po oběti kvality se hrálo na jednu branku! 0 : 1

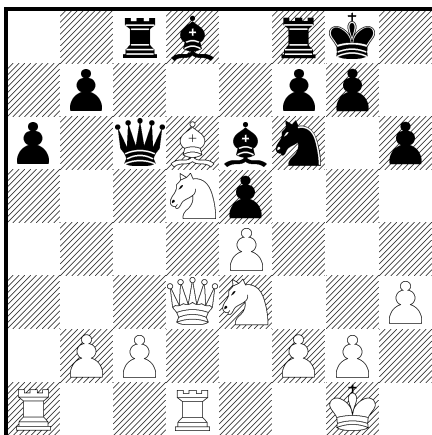
GIPSLIS – SIMAGIN
Sverdlovsk 1957

ČNT

16. ... ♜xc3! (Standardní oběť. Černý získá převahu v centru a tím pádem na celé šachovnici.) 17. bxc3 ♙xe4 18. ♜e2 ♜c8 19. c4! bxc4 20. ♙xc4 ♙b7 21. ♙b3 d5 22. ♙c1 ♙d6+.

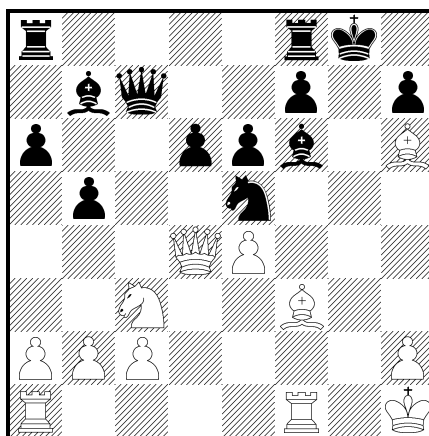
HORT – POLUGAJEVSKIJ
Vinkovci 1976

ČNT

20. ... ♙xd5! (Obětí kvality černý aktivizuje figury, získá dvojici střelců a iniciativu.) 21. ♙xf8 ♙xe4 22. ♜a3 ♙b6 23. ♙e7 ♘h5 24. ♜d6 ♜c7 25. ♜ad1 ♙d4 26. c3? (Nutné bylo vrátit kvalitu s vyrovnáním.) 26. ... ♙xe3 27. ♜d8+ ♙h7! 28. fxe3 ♜b6 29. ♙f2 ♜xd8 30. ♙xd8 ♜g6 31. g4 ♘f6 32. ♜g1 ♙c6 33. ♙xf6 ♜c2+ 34. ♙g3 ♜e2 . 0 : 1

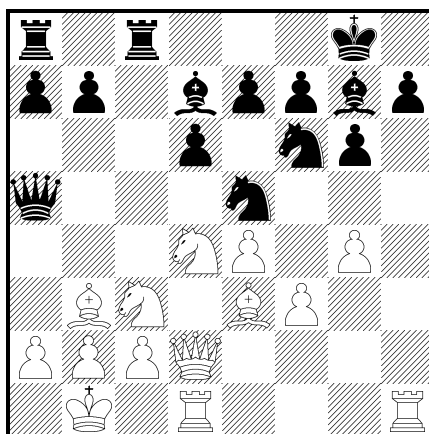
CHASIN – ŠTEJN
Tallin 1965

ČNT

18. ... ♙h8! (Aktivní dvojice střelců, ♘e5 a nejisté postavení bílého krále více než kompenzují kvalitu.) 19. ♙xf8 ♜xf8 20. ♜ad1 ♜d8 21. ♙g2 ♙g7 22. ♜f2 ♜g8 23. ♜h4 f5!—+ Černý stojí na výhru.

ZEZULKIN – OBŠÍVAČ
Brno 1991

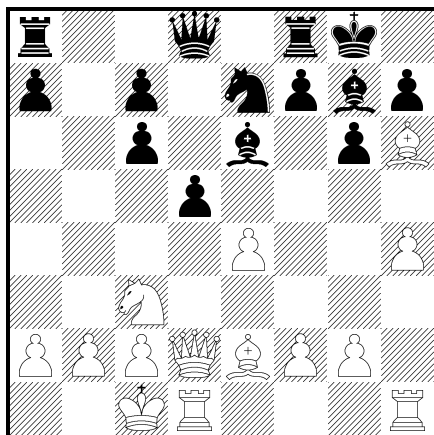
ČNT

15. ... ♜xc3! (Oběť založená na výhodné koncovce po 16. ♜xc3 ♜xc3 17. bxc3, kde h-pěšec a izolovaný dvojpěšec na c-sloupci plně

kompenzují kvalitu.) 16. **bxc3?! ♖c8** 17. **♗h6 ♗h8** 18. **♞f5 ♗xf5** 19. **gxf5 ♖xc3** 20. **fxg6 hxg6** 21. **♖c1? ♞xe4 . 0 : 1**

Podobná struktura jako v sicilské obraně vznikla i v následující partii.

LJUBLINSKIJ – SIMAGIN
Moskva 1938

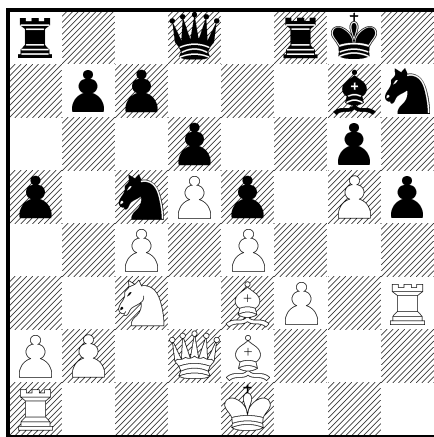

ČNT

12. ... **♗h8!!** (K aktivnímu střelci má černý další výhody - sloupec b, pohyblivý střed.) 13. **♗xf8 ♖xf8** 14. **a3?** (Oslabení a ztráta času, lépe 14. **♞a4**.) 14. ... **♖b8** 15. **♗d3 c5** 16. **exd5 ♞xd5** 17. **♞a4 ♗d7** 18. **♖a5 ♗xa4** 19. **♖xa4 ♖h6+** 20. **f4 ♞xf4** 21. **♖d2 ♗xb2+** 22. **♞d1 ♗c3 . 0 : 1**

Také v královské indické se dá výhodně obětovat.

BAREJEV – CHALIFMAN
SSSR 1981

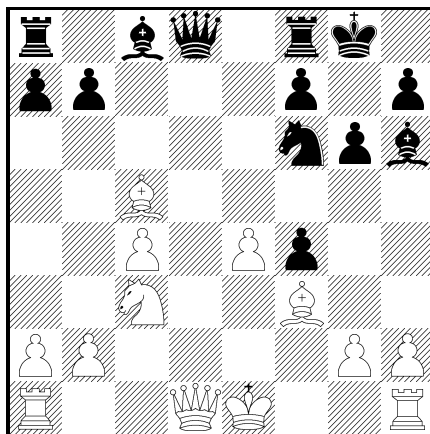

ČNT

16. ... **♖f4!** (Oběť kvality za aktivizaci figur, především oživení černopolného střelce,

který nebude mít oponenta. Pokud by se černý k oběti neodhodlal, stál by bílý velmi dobře.) 17. **♗xf4 exf4** 18. **♖xf4 ♗e5** 19. **♖e3 ♞xg5** 20. **♖h1 ♖f6** 21. **♖f1 ♗f4** 22. **♖g1 a4** 23. **a3 ♖a6** 24. **♞d1 ♞b3** 25. **♞c2 ♞d4+! ♖.** Černý má jasnou převahu - jeho lehké figury jsou silnější než bílé věže.

STAHLBERG – ŠTEJN
Jerevan 1965

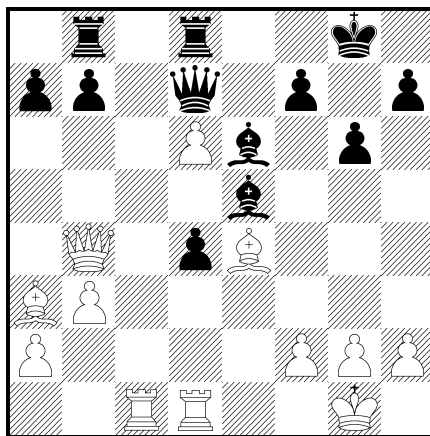

ČNT

14. ... **♞d7!** (Černý připravil aktivizaci figur a tlak po oslabených černých polích.) 15. **♗xf8 ♖h4+!** 16. **♞d2 ♗xf8** 17. **♖e1 ♖e7** 18. **♞c2 ♞e5** 19. **♖c1 ♗g7** 20. **♞d5 ♖c5** 21. **♖g1! ♖xc4+** 22. **♞b1 ♖d3+** 23. **♖c2 ♗e6 ♖.** Černý má plnou kompenzaci a stojí lépe.

Útočnou oběť kvality použili bílí v následujících ukázkách.

KIM – KIVLAN
Charkov 1970

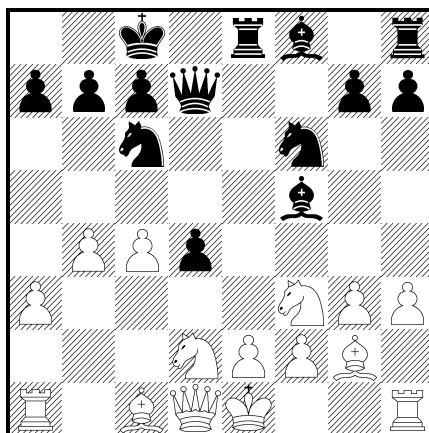

BNT

26. **♖xd4! ♗xd4??** (Po přijetí oběti rychle

rozhodnou slabá černá pole.) 27. ♖xd4 ♜bc8
 28. ♜e1 f5 29. ♙f3 ♜e8 30. ♙b2 ♚f8 31.
 ♜xe6. 1 : 0

BONDAREVSKIJ – MIKENAS
 SSSR 1950

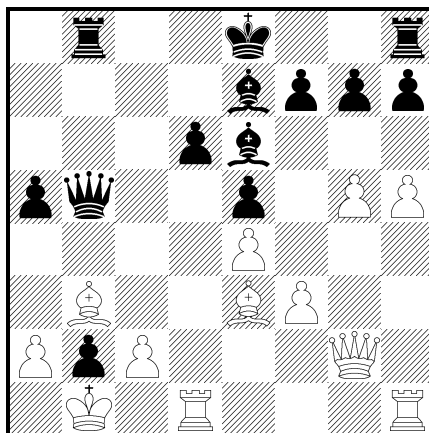
BNT

Černý vytvořil hrozbu ♙d3, aby vynutil 12. ♚f1. 12. ♙b2!! (Bílý hrozbu ignoruje.) 12. ... ♙d3 13. 0–0! ♙xe2 14. ♜a4 ♙xf1 15. ♜xf1 (Zisk kvality stál černého několik temp. Zatím bílý dokončil vývin a připravil nástup na dámském křídle.) 15. ... ♚b8 16. b5 ♘d8 17. ♘xd4 ♙c5 18. ♘2b3 ♙xd4 19. ♙xd4 b6 20. c5 ♜e7 21. cxb6 cxb6 22. ♙xb6. 1 : 0

Útok bílého šel jako po másle.

BIOLEK – BĚLUNEK
 Frýdek - Místek 1996

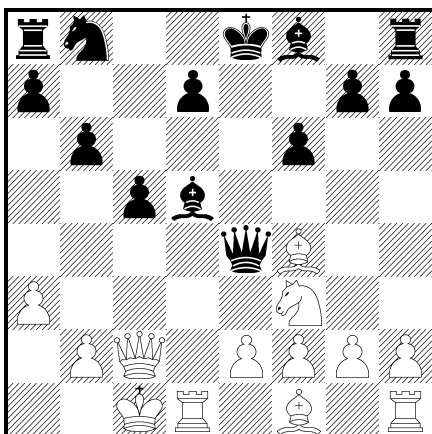
1. e4 c5 2. ♘f3 d6 3. d4 cxd4 4. ♘xd4 ♘f6 5. ♘c3 ♘c6 6. ♙c4 e6 7. ♙e3 ♜c7 8. ♙b3 a6 9. ♜e2 b5 10. ♘xc6 ♜xc6 11. f3 ♙e7 12. g4 ♜b8 13. h4 ♘d7 14. g5 ♘c5 15. 0–0–0 b4 16. ♙xc5 bxc3 17. ♙d4 cxb2+ 18. ♚b1 e5 19. ♙e3 ♙e6 20. h5 ♜b5 21. ♜g2 a5

(Pozice vznikla z ostrého Velimirovičova útoku sicilské obrany. Rozhodujícím faktorem je

postavení králů — bílý je schován za černým pěšcem, zatímco černý je v centru.) 22. ♖d5!! (Bělopolný střelec je důležitější než věž! Černý správně oběť nepřijímá, protože po 22. ... ♗xd5 23. ♗xd5 má bílý rozhodující útok.) 22. ... ♖a6 23. ♗a4+! (Zkazí soupeři rošádu.) 23. ... ♖f8 24. ♖d3 ♖b4 25. ♗b3 ♗xb3 26. axb3 a4 27. ♖xb2 axb3 28. ♖xb3 d5! (Černý bojuje, avšak prakticky s věží méně.) 29. ♖a1 ♖b7 30. exd5 ♖xd5 31. ♖d2! ♖xb3+ 32. cxb3 ♖xd2+ 33. ♗xd2 ♖e8 34. ♖a7 ♖f8 35. b4! (Tento pěšec rozhodne!) 35. ... f6 36. g6 hxg6 37. hxg6 f5 38. b5 ♖f6 39. ♖xe7+! ♖xe7 40. ♗g5 . 1 : 0

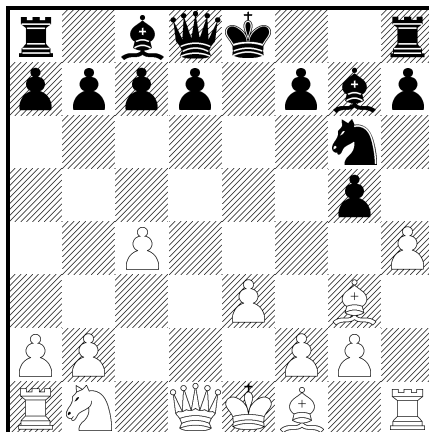
LPUTJAN – FARAGO
Jerevan 1982

BNT

13. ♖xd5! (Černý má kvalitu a pěšce navíc, ale zaostal ve vývinu a jeho bílá pole jsou zoufale slabá.) 13. ... ♖xd5 14. e3 ♖e6 15. ♗d3 ♗c6 16. ♖d1 ♖d8 17. ♗f5 ♖f7 18. ♗c7 g6 19. ♖e4+ ♖e7 20. ♗xd7+! 1 : 0

DYDYŠKO – JERMOLINSKIJ
Minsk 1980

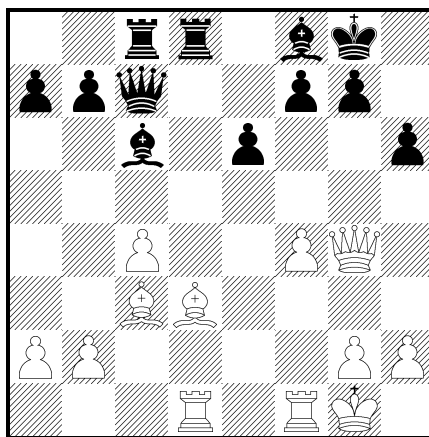

BNT

10. hxg5! (Oběť kvality za náskok ve vývinu a ovládnutí černých polí.) 10. ... ♗xb2 11. ♗d2 ♗xa1 12. ♖xa1 ♖xg5 13. ♗d3 ♖f8 14. ♗e4 ♖a5+ 15. ♖f1 d6 16. ♗f6+ ♖d8 17. ♗xh7 ♖e8 18. ♗xg6! +-. Bílý stojí na výhru.

Naopak v obraně obětovali kvalitu Rubinstein a Petrosjan.

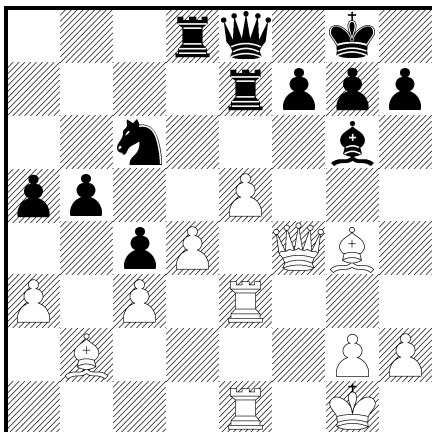
MAROCZY – RUBINSTEIN
Karlovy Vary 1907

ČNT

Bílý hrozí f5 se silným útokem. 21. ... ♖xd3! 22. ♖xd3 ♗e4 23. ♖d2 ♖xc4 (Černý odrazil útok, má za kvalitu pěšce a jeho bělopolný střelec bude z d5 kontrolovat skoro celou šachovnici.) 24. ♖fd1 ♗d5 25. h3 f5 26. ♖g6 ♖xf4 27. ♖xd5 ♖e3+=. Pozice je vyrovnaná a soupeři se brzy shodli na remíze.

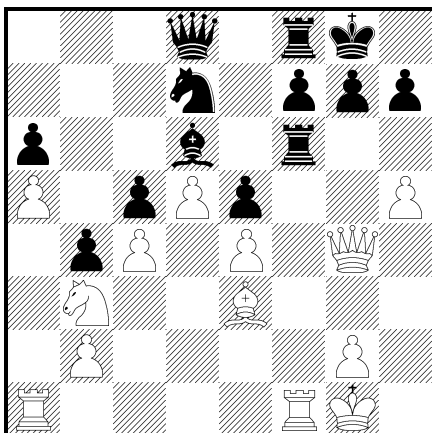
RESHEVSKY – PETROSJAN
Curych 1953

ČNT

Silný pohyblivý střed a možnost útoku na krále hovoří pro bílou pozici. **25. ... ♖e6!!** (Připravuje aktivizaci figur pomocí blokády ♘c6–e7–d5, která likvidací bělopolného střelce ještě získá na síle.) **26. a4 ♘e7 27. ♙xe6 fxe6 28. ♖f1 ♘d5 29. ♗f3 ♙d3 30. ♖xd3! cxd3 31. ♖xd3 b4=.** Černý vyrovnal hry a po 10 tazích skončila partie remízou.

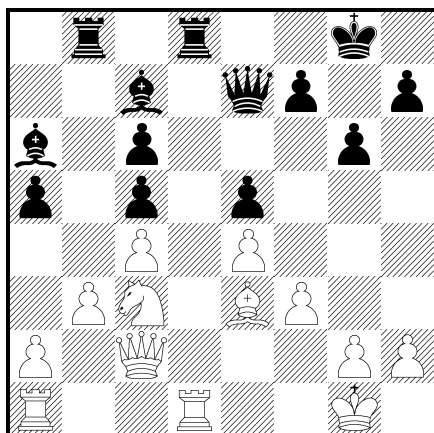
TAL – PETROSJAN
Riga 1958

ČNT

Bílý má poziční převahu — silný pěšec d5, pasivní lehké figury černého, možnost útoku na černého krále. **31. ... ♗f4!! 32. ♙xf4?!** (Lepší bylo skromnější 32. ♗f4 exf4 33. ♙f4.) **32. ... exf4 33. ♘d2 ♘e5 34. ♖xf4 ♘xc4 35. e5 ♘xe5 36. ♘e4 h6 37. ♗ae1?** (Nutné bylo 37. ♘d6 s vyrovnanou pozicí.) **37. ... ♙b8 38. ♗d1 c4=.** Černý aktivizoval své figury a má za kvalitu dostatečnou kompenzaci (slabí bílí pěšci, černé pole a horší postavení bílého krále). Po oboustranných nepřesnostech skončila partie remízou.

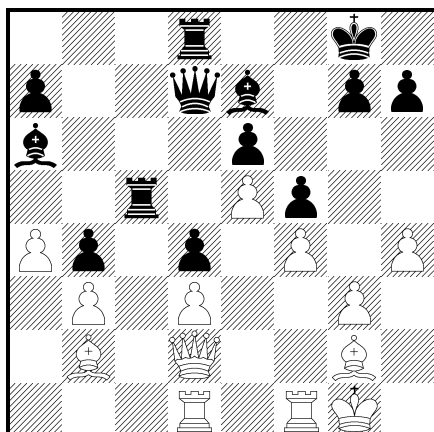
LJUBLINSKIJ – BOTVINNIK
Moskva 1943

ČNT

25. ... ♖d4! (Za kvalitu černý spraví svou pěšcovou strukturu, vytvoří si krytého volného pěšce a aktivizuje figury.) 26. ♜e2 ♙c8 27. ♜xd4? (Správné bylo 27. ♙d4 a převod jezdce na d3.) 27. ... cxd4 28. ♙f2 c5 29. ♖f1 f5 30. ♙g3 ♙d7 31. ♖ad1 f4 32. ♙f2 g5+ s iniciativou černého, která se posléze proměnila ve výhru.

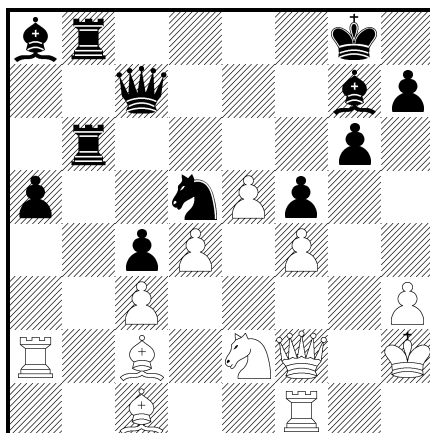
JURGIS – BOTVINNIK
Leningrad 1931

ČNT

27. ... ♖c3! (Typická oběť kvality za krytého volného pěšce a aktivitu.) 28. ♙xc3 dxc3 29. ♖e3 ♙xd3 30. ♖f2 ♖d4! (Připravuje aktivizaci černopolního střelce — černý stojí na výhru.) 31. ♖xd4 ♖xd4 32. ♙f1 c2! 33. ♖c1 ♙xf1 34. ♖cxf1 (Beznadějně je také 34. ♖ff1 ♖d2 35. ♖fe1 ♙c5 36. ♙h1 ♙d4–b2–c1 a ♖d1.) 34. ... ♖c4!! 35. bxc4 ♙c5 36. ♙g2 ♙xf2 37. ♙xf2 b3 . 0 : 1

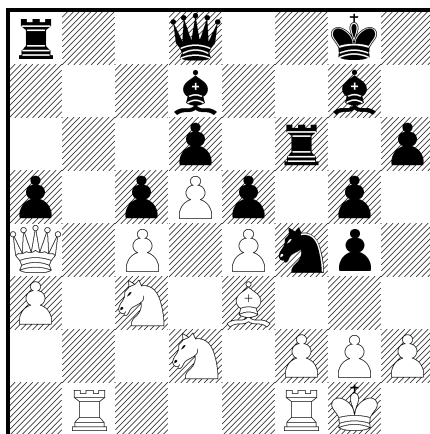
GLIGORIČ – SMYSLOV
Kyjev 1959

ČNT

31. ... ♖b3! (Za kvalitu dostane černý bělopólného střelce bílého, který bránil slabá bílá pole a silného volného pěšce.) 32. ♙xb3 cxb3 33. ♖a4 ♙f8! (Po 33. ... b2 34. ♙d2 b1 ♖ 35. ♖xb1 ♖xb1 36.c4 by měl bílý ještě šance.) 34. ♙b2 ♜e3! 35. ♖fa1 ♜c4 36. ♜g3 ♙e7 37. ♜f1 ♖c6 38. ♖xc4 ♖h1+! 39. ♙g3 h5 . 0 : 1

OBŠÍVAČ – BOYD
Toulouse 1997

BNT

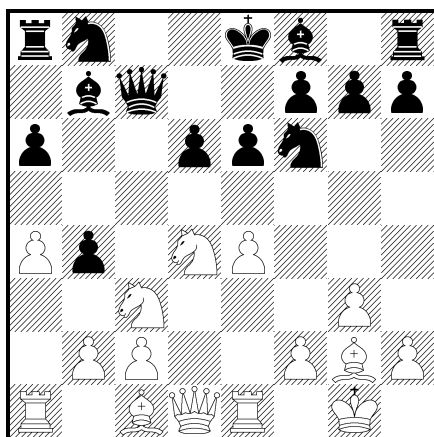
Bílý má výhodu - ovládá b-sloupec, černý má na dámském křídle slabiny a na královském zatím nic nevytvořil. 23. ♖b5! (Nejsilnější. Hrozí vniknutí těžkých figur do pozice černého.) 23. ... ♖e8 24. ♖fb1 ♙f8 25. ♖d1 ♙xb5?! (Přijetí oběti dává bílému rozhodující výhodu — krytý volný pěšec, dominantní postavení jezdce c4, souhra figur a slabý pěšec a5. Lepší bylo 25. ... ♖g6 a postup h-pěšce.) 26. cxb5 h5 27. ♜c4 ♖f7 28. a4 ♖b7 29. ♜e2 ♖g6

30. ♖g3+-. Bílý stojí na výhru - mj. padne pěšec a5.

III. Oběť figury

Poziční oběť figury se používá především v útoku na krále.

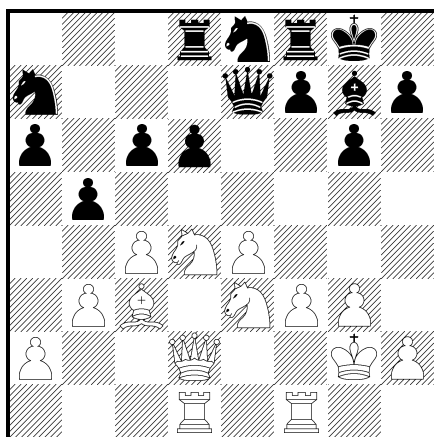
ŠTEJN – FURMAN
Moskva 1969

BNT

11. ♖d5 (Oběť figury za zadržení černého krále a otevření sloupů proti němu.) 11. ... exd5 12. exd5+ ♖d8 13. ♕g5 ♖bd7 14. ♖e2 ♖c8 15. c3! b3 16. ♖c6! ♕xc6 17. dxc6 ♖e5 18. ♖a3!± s výhodou bílého.

KOTOV – BARCZA
Stockholm 1952

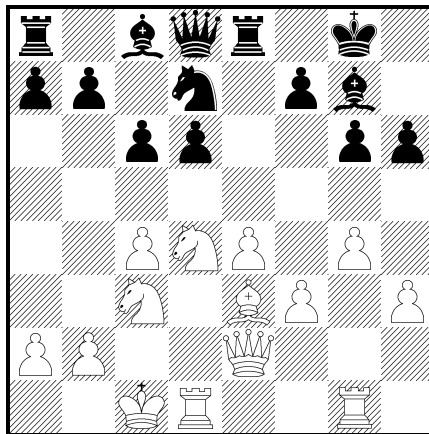

BNT

21. ♖df5! (Bílý oslabí postavení černého krále, vymění důležitou obranou figuru — střelce a získá matový útok.) 21. ... gxf5 22. ♖xf5 ♖c7 (Nestačí ani 22. ... ♖e6 23. ♕xg7 ♖xg7 24. ♖g5 ♖e5 25. ♖h6 ♖h8 26.

♖xe5 dxe5 27. ♖xd8 ♖xd8 28. ♖f7.) 23. ♖xg7 ♖xg7 24. ♕f6! ♖h8 25. ♖g5 ♖g8 26. h4! ♖de8 27. h5 ♖e5 28. ♕xe5 dxe5 29. ♖f6! 1 : 0

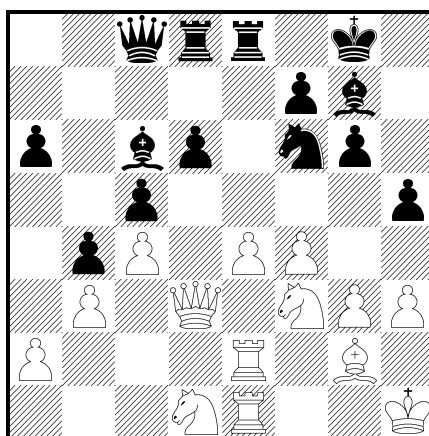
OBŠÍVAČ – FIŘT
Olomouc 1996

BNT

15. ♖f5! (Využívá náskoku ve vývinu k oběti figury za 2 pěšce, otevření g-sloupce a aktivizaci figur.) 15. ... gxf5 16. gxf5 ♖h7 17. ♖xd6 ♖h4 18. ♖f1? Bílý měl dál forsírovat hru a vyměnit černému aktivní figury: 18. ♖xg7!! ♖xg7 19. ♖xh6 ♖xh6 20. ♖g2! ♖h7 21. ♕xh6 ♖xh6 22. f4 a analýza ukázala, že armáda pasivních černých figur by nedokázala pomoci černému králi.

ZAGORJANSKIJ – ŠTEJN
Moskva 1956

ČNT

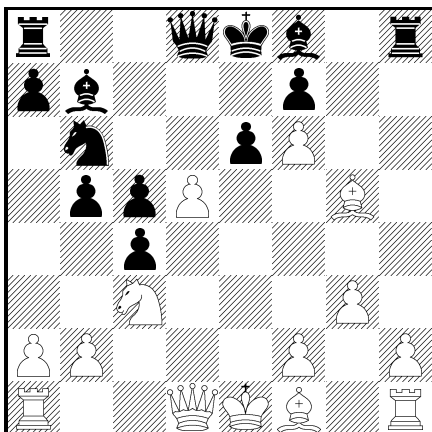
29. ... ♖xe4! (Oběť figury za maximální aktivizaci figur.) 30. ♖xe4 ♖xe4 31. ♖xe4 d5!! 32. ♖e1 dxc4 33. ♖f1 (Nešlo 33. ♖c4 ♕xf3 34. ♕xf3 ♖h3 atd. 33. ... c3 (Za figuru má černý více jak dostatečnou kompenzaci v aktivitě figur (dvojice střelců) a silných pěšcích na

dámském křídle.) 34. ♖e3 ♕d4 35. ♔h2 ♕xe3 36. ♖xe3 ♖f5 37. ♖e5 ♖c2 38. ♖e2 ♖xe2 39. ♖xe2 ♕b5 40. ♖e1 c4 41. ♖c1 a5 42. ♔g1 cxb3 43. axb3 a4 44. bxa4 ♕xa4 45. ♖e5 c2 46. ♕f3 b3! 47. ♖c4 ♕c6! 48. ♕e2 ♕b5! 0 : 1

IV. Oběť věže

Oběť věže je poměrně vzácná, ale o to působivější.

POLUGAJEVSKIJ – TORRE
Moskva 1981

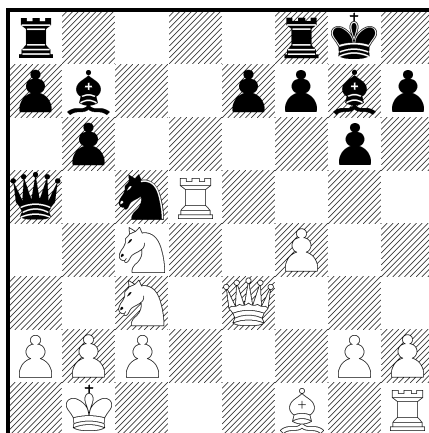
BNT

14. dxe6! ♖xd1+ 15. ♖xd1 ♕xh1 16. e7 a6 17. h4!! (Po 17. exf8 ♖ má bílý kompenzaci, tah v partii je však ještě silnější.) 17. ... ♕h6 18. f4! (Bílý obětoval věž jenom za 2 pěšce! Jeho mohutný pěšcový řetězec izoloval celé královské křídlo černého včetně krále.) 18. ... b4 19. ♖d6! ♖b8 20. ♖d1 ♕xg5 21. fxg5 ♖d5 22. ♕xc4 ♖xe7 23. fxe7 ♕xe7 24. ♖f6! a bílý svou výhodu po boji uplatnil.

V. Oběť dámy

Dáma se nejčastěji obětuje za věž a lehkou figuru (pokud k nim získá obětující ještě pěšce, jedná se prakticky o výměnu).

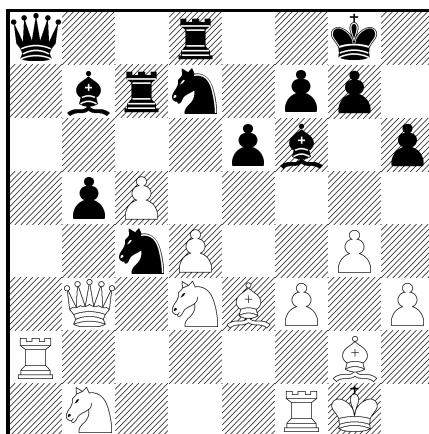
SIDEIF-ZADE – GIPSLIS
Moskva 1983

ČNT

15. ... ♖xc3!? 16. bxc3 ♕xd5 (Silný černopolný střelec, slabí pěšci a král bílého dávají plnou kompenzaci za dámu.) 17. ♖e5 ♖ac8 18. h4 f6 19. ♕c4 e6 20. ♕xd5 exd5 21. ♖f3 ♖e4 22. h5 ♖fe8! 23. ♖d3 ♖xc3+ 24. ♖b2 ♖e4 25. hxg6 hxg6 26. a3 f5 . 0 : 1

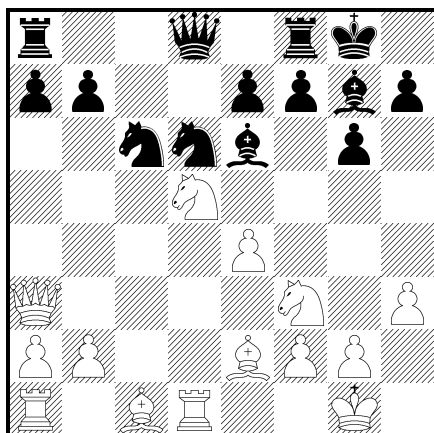
SPRAGETT – JUSUPOV
St. John 1989

ČNT

28. ... ♖xa2! (Černý obětí dámy aktivizuje své figury a dobude centrální pěšce bílého.) 29. ♖xa2 ♖xe3 30. ♖c1 ♕xd4 31. ♔h1 ♖xc5 32. ♖xc5 ♖xc5 33. ♖xc5 ♕xc5-+ a černý uplatnil svou převahu k výhře.

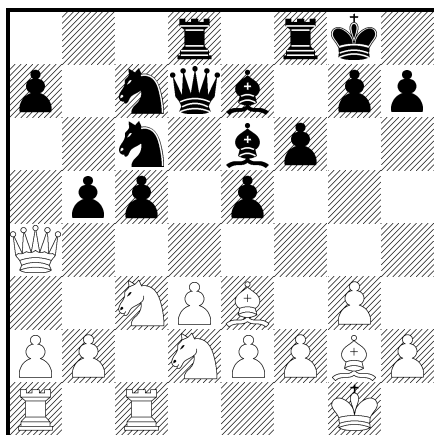
NAJDORF – RAGOZIN
Stockholm 1948

ČNT

17. ... ♖xe4! (Černý vymění aktivní figury soupeře a své aktivizuje.) 18. ♖f6+ ♗xf6 19. ♗xd8 ♗fxd8 20. ♔d2 ♖e4 21. ♔e3 ♗d6! 22. ♗c1 ♖f5 23. ♔f4?! ♔d5! 24. ♔c4 ♔xc4 25. ♗xc4 e5 26. ♔g5 ♗d1+ 27. ♗h2 h6 28. ♗c1 ♗d7 29. ♔e3 e4+. Černý má iniciativu.

BIOLEK – BÁÑAS
Bojnice 1994

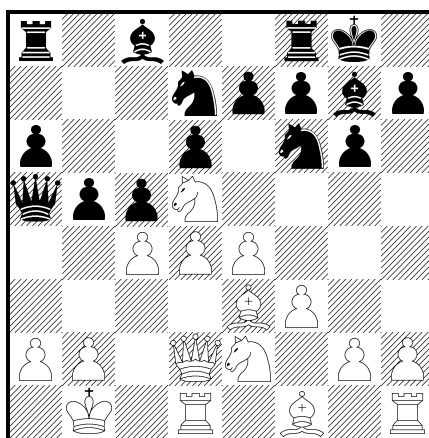
BNT

Bílý nesehrál zahájení přesně a černý se snaží převzít iniciativu. 15. ♖xb5!! ♗d4 16. ♔xd4 exd4 17. ♖xc7! ♗xa4 18. ♖xe6 ♗b4 19. ♖b3 a5 20. ♖xd8 ♗xd8 (Bílý má za dámu věž, jezdce a pěšce, navíc černí pěšci jsou slabí. Černý nemá aktivní plán a bílý může v klidu zesilovat pozici. Bílý stojí jasně lépe.) 21. ♗c4 ♗b5 22. ♗ac1 a4 (Černý se chce zbavit aspoň jedné slabiny a vyměnit pasivního střelce, zato se aktivizují bílé věže.) 23. ♖xc5 ♔xc5 24. ♗xc5 ♗xb2 25. ♗5c2 ♗b4 26.

♔f3! (Zlepšuje postavení krále a kryje slabinu.) 26. ... a3 27. ♗g2 ♗f8 28. ♗c7 ♗b2 29. ♗1c4 (Chce zlikvidovat i poslední naději černého a přesunout hru na královské křídlo.) 29. ... ♗xa2 30. ♗a7 ♗b3 31. ♗ca4 ♗d7 32. ♗xa3 ♗e6 33. ♗3a6 ♗d6 34. ♗a5 f5 35. ♗b5 ♗d8 36. ♔d5 ♗xe2?! (I věžovka byla pro černého prohraná.) 37. ♗bb7 ♗e5 38. ♗f7+ . 1 : 0

Že lze obětovat dámu i za dvě lehké figury dokazuje kouzelník Tal.

BOBOCOV – TAL
Varna 1958

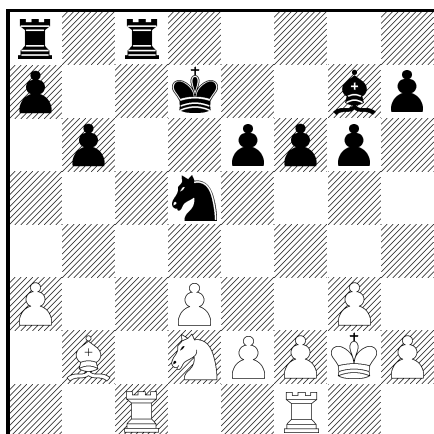
ČNT

11. ... ♖xd5!? (Obětuje dámu za iniciativu a útok na krále.) 12. ♗xa5 ♖xe3 13. ♗c1 ♖xc4 14. ♗xc4 bxc4 15. ♖c1 ♗b8 16. ♔xc4 ♖b6 17. ♔b3 ♔xd4 18. ♗d2 ♔g7 19. ♖e2 c4 20. ♔c2 c3! 21. ♗d3 cxb2 22. ♖d4 ♔d7 23. ♗d1 ♗fc8 24. ♔b3 ♖a4 25. ♔xa4 ♔xa4 26. ♖b3 ♗c3 27. ♗xa6 ♔xb3 28. axb3 ♗bc8 29. ♗a3 ♗c1+ 30. ♗xc1 ♗xc1+ . 0 : 1

VI. Jiné oběti

Jiné materiální transakce jsou v našich posledních dvou příkladech.

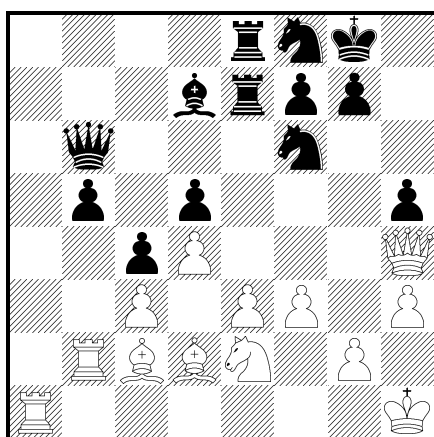
HÜBNER – KARPOV
Tilburg 1977

ČNT

22. ... ♔h6! 23. e3 (Jinak černý ovládne c-sloupec.) 23. ... ♔xe3 24. fxe3 ♘xe3+ 25. ♖f3 ♘xf1 26. ♘xf1 ♙xc1 27. ♔xc1 ♙c8 28. ♔b2 ♙c2!-+. Černý vyměnil 2 figury za věž a 2 pěšce. O jeho výhodě rozhodla aktivní věž. Nyní navíc získá pěšce a3 a jeho volní spojení pěšci rozhodnou.

LILIENTHAL – RAGOZIN
Moskva 1935

BNT

Bílý stojí lépe — má dvojici střelců, pěšcovou převahu v centru a možnost postupu e3-e4. Následujícím neopatrným tahem však připustil protihru černého (lepší bylo 27. ♙e1). 27. ♘g3? ♙xe3! 28. ♔xe3 ♙xe3 29. ♘h5 ♘h5 30. ♙xh5 ♔c6 (Bílý má starosti s krytím pěšce c3. Nejde 31. ♙a3? ♙e1 32. ♘h2

♙c7 33. g3 ♙e7!) 31. ♙g5 ♙xc3! 32. ♙d2 ♙xc2 33. ♙xc2 ♘e6 (Obětí dvou kvalit získal černý nebezpečné volné pěšce, které nelze zastavit.) 34. ♙d1 b4 35. ♙b2 b3 36. ♙c3 ♘c7 37. ♙e2 ♙a7 38. ♙b4 ♘b5 39. ♙e7 ♙a3 40. ♙e1 c3! 0 : 1